

Peisaj în devenire

*O panoramă
a poeziei din Banat*

de Marian Oprea

Lector: Eugen Bunaru

Cuprins

Nikolaus Lenau	9	Cedomir Milenovici	136
Branko Radičević	13	Draga Mirianici	138
Peter Jung	15	Nicolae Popa	140
Miloš Crnjanski	17	Ion Jurca Rovina	143
Boško Tokin	20	George Suru	145
Franz Liebhard	22	Marcel Turcu	149
Grigore Popiți	25	Constantin Brândușoiu	153
Dušan Vasiljev	27	Crișu Dascălu	157
Constantin Miu-Lerca	30	Eszteró István	159
Anavi Ádám	32	Ana Blandiana	163
Méliusz József	36	Lucian Bureriu	167
Bogdan Čiplić	40	Nicolae Dolângă	169
Ioan Andrei	42	Eugen Dorcescu	171
Dorian Grozdan	46	Ion Șerban Drincea	175
Anișoara Odeanu	48	Șerban Foarță	178
Eduard Pamfil	51	Valeriu Drumeș	182
Irene Mokka	54	Mandics György	184
Petru Sfetca	57	Ivo Muncian	186
Pavel Bellu	60	Aurel Turcuș	189
Vladimir Ciocov	64	Hans Dama	191
Vasko Popa	67	Eugen Bunaru	194
Petru Vintilă	71	Nicolae Sârbu	198
Alexandru Jebeleanu	75	Veronica Balaj	200
Gheorghe		Sabin Opreanu	203
Alexandru Iancovici	79	Nicolae Romândașu	206
Ion Maxim	81	Gheorghe Zinescu	208
Toma George Maiorescu	84	Ioan Ardeleanu	212
Ion Miloș	88	Gheorghe Bălan	216
Simion Mioc	91	Ion Cădăreanu	220
Petre Stoica	93	Suzana Fântânariu	222
Anghel Dumbrăveanu	97	Geo Galetaru	224
Nicolae Breban	101	Petru Jichici	227
Nikolaus Berwanger	103	Valeriu Mircea Popa	229
Traian Dorgoșan	106	Ion Scorobete	233
Damian Ureche	110	Eugenia Bălțeanu	236
Ion Cocora	114	Iosif Caraiman	239
Dușan Petrovici	118	Ion Căliman	243
Gheorghe Azap	122	Nina Ceranu	245
Florian Petruț	126	Lorin Fortuna	247
Vasile Versavia	128	Paul Pura	249
Slavco Almăjan	130	Iacob Roman	251
Vlada Barzin	134	Ana Pop Sârbu	254

George Schinteie	257	Olga Neagu	396
Ioan George Șeitan	260	Ioan Petraș	400
Elisabeta Bogățan	264	Horst Samson	402
Adrian Derlea	266	Ileana Ursu	406
Petru Novac Dolângă	270	Richard Wagner	408
Nicolae Irimia	272	Ilie Chelariu	411
Vasile Rodian	274	Dușan Baiski	414
Ioan Flora	278	Marcel Sămânță	416
Mărioara Baba	282	Helmut Britz	420
Octavian Doclin	285	Cătălin Isman	424
Kiss András	289	Ticu Leontescu	426
Nicolae Jinga	291	Ioan Morar	428
Constanța Marcu	294	Maria Nițu	432
Gheorghe Pruncuț	296	Lucian P. Petrescu	434
Balthasar Waitz	300	George Popovici	438
Dinu Barbu	303	Monica Rohan	440
Ioan Baba	306	Nicolae Silade	443
Böszörményi Zoltán	308	Costel Simedrea	446
Constantin Buiciuc	312	Marcel Tolcea	448
Constantin Gurău	315	Pavel Gătăianțu	452
Petru Ilieșu	318	Marius Morariu	455
Johann Lippert	323	Dan Emilian Roșca	457
Dumitru Opreșor	327	Simona-Grazia Dima	461
William Totok	329	Jozsef Racz	465
Mircea Bârsilă	332	Vladimir Petrescu	467
Rolf Bossert	336	Corina Rujan	470
Petru Cârdu	339	Traian Abruda	473
Manolita		Nicu Ciobanu	475
Dragomir-Filimonescu	343	Emilian Roșculescu	478
Remus Valeriu Giorgioni	345	Constantin Rupa	481
Constantin Mărăscu	349	Viorel Suciu	484
Ioan Palici	351	Rodica Draghinescu	488
George Terziu	355	Sorin Gârjan	492
Traian Pop Traian	357	Vasile Mitu	496
Slavomir Gvozdenovici	360	Dinu Olărașu	499
Doru Iosif	364	Marian Oprea	502
Gheorghe Mocuța	367	Liubița Raichici	506
Ion Monoran	371	Dana Șpac	510
Marcel Serghie	375	Blagoe Ciobotin	512
Pavel Șușară	377	Ana Ștefănescu	519
Ionel Bota	379	M. Peia	515
Ion Chichere	383	Marius Ghilezan	517
Ioan Crăciun	387	Gabriel Timoceanu	523
George Lână	390	Dana Catona	526
Marian Odangiu	394	Simona Constantinovici	530

Respectiv Nicoleta Douca și cărți	534
Ovidiu Gligu	538
Daniel-Silvian Petre	540
Gabriela Savitsky	544
Adriana Weimer	547
Adrian Bodnaru	549
Francisc Doda	553
Liubinca Perinaț-Stancov	556
Daniel Luca	560
Daniela Rațiu	562
Costel Stancu	566
Robert Șerban	570
Mugur Ciumăgeanu	574
Eugen Adrian Filip	578
Gilda Vălcan	580
Liana Sabău	584
Predrag Despotovici	588
Valentin Mic	591
Borco Ilin	594
Levente Balint	597
Ela Iakab	600
Lucian Adam	602
Cătălina George	604
Andra Mateucă	607
Moni Stănilă	610
Adriana Tudor Gâtan	613
Ionuț Ionescu	616
Goran Mrakić	618
Tudor Crețu	621
Adela Dragomir	625
Sorin Horotan	627
Alexandru Potcoavă	629
Alina Mazilu	632
Dafina David	634
Andrei Mocuța	636
Cristian Bistriceanu	638
Raul Bribete	640
Ana Pușcașu	644
Aleksandar Stoicovici	647
Paul-Gabriel Sandu	650
Andrei Ene	652
Nicoleta Papp	654
Mariana Gunță	657
Lera Kelemen	659
Alexandra Bodnaru	662

Născut în 1802 la Csabad, comitatul Timiș, azi Lenauheim, jud. Timiș – m. 1850 la Oberdöbling bei Wien, Austria. A publicat: *Poezii / Gedichte*, 1832; *Faust*, 1836; *Savonarola*, 1837; *Poezii mai noi / Neuere Gedichte*, 1838; *Albigenzii / Die Albigenser*, 1842; *Don Juan*, 1844.

„Pesimism și caracter rebel, durere și dor, senzualism și invocarea morții sunt componentele liricii lui Lenau, care – depășind limitele romantismului – anticipează epoca modernă. Versurile sale melancolice și meditațiile asupra efemerității vieții vor constitui exemplul pentru poeți precum Georg Trakl și Gunter Kunert.”

Eleonora Pascu

Întrebare

Eu nu-ți cunosc a glasului dulceață,
Ci chipul numai, blând, ți l-am zărit;
Lumina ta m-a străbătut semeață,
Și frumusețea ta m-a cotropit.

În valul tău mi-ai prins întreaga viață;
Tot ce trăia în mine s-a topit
Și s-a pierdut în unda ta măreață;
E-al dragostei etern, ceresc sfârșit!

Nădejdi și îndoiala mea deșartă
Așteaptă un cuvânt al mântuirii
Talazele ce inima nu-mi iartă

Spre ce limanuri sufletul mi-l poartă?
Spre paradisul dulce-al împlinirii?
Spre țărmul trist, pustiu, al despărțirii?

Traducere de L. Iliescu

În primăvară

Pe-a trilurilor sale scară
Se urcă ciocârliă-n zori;
De-a cântăreților fanfară
Răsună codrul plin de flori.

Clădite-s peste tot altare
Și miile de inimi bat
Chemând stăruitor și tare
La sfântul dragostei sabbat.

În dom ard trandafirii roșii
Pe cruguri de smaragd și curg

Prinos jertfindu-i credincioșii
Din zori de zi până-n amurg.

Traducere de Șt. O. Iosif

Într-un asfințit, pe stepă...

...Pe-obrajii bolții trec flori de gânduri...
Cresc norii cărunți, cu pas semeț și rar,
Când paltinii s-au prins cu vântu-n ceartă, –
Stăpânul stepei fără de hotar...

Departa cerul, când și când, arare
Își mișcă geana-n mândrul mărgărint
Și de sub geana larg clătinătoare
Tresar prelungi zigzaguri de argint...

Tot mai pustiu e-n jur și neguri sure
Se plimbă-n larg cu pașii lor păgâni...
Tot mai pustiu... iar cerul acum lasă
Domol să-i cadă soarele din mâini.

Traducere de T. Murășan

Glasul vântului

Întreaga sihlă-n somn e cufundată
Prin frunze nicio boare nu răzbate,
Ducând dulci adieri înmiresmate.
Dorm broaștele și păsărima toată.

Doar licurici ca mici scânteii visate,
Prin crengi, cu somn pe gene, se arată;
De-atâta pace inima-mbătută,
Se scaldă-n visuri dulci, netulburate.

Ascultă! Parc-un freamăt în pădure
Din visul meu încearcă să mă fure.
Un glas aud chemând, din umbra deasă.

Și-ascult de glasul vântului, cuminte,
Precum copilu-ascultă de-un părinte.
Ce-l cheamă seara, de la joc, acasă.

Glasul clopotelor

Pe iazul lin nu suflă nicio boare;
Și munți și brazi și golfuri însorite

Și piscuri prinse-n nori, înzăpezite
Se oglindesc în luciul apei clare.

Se-aude frunza veștedă cum moare
Și cum, în văgăuni nebănuite,
Cad pietricele mici, rostogolite
De ciute speriate și fugare.

Privesc: văd vite-n zare, la pășune;
În depărtări prind clopote să sune,
Trezind mâhniri sau mângâindu-mi visul.

Glasul copilului

Copilul doarme. Nu vorbi! Nu-ți pare
Pe chipul lui că raiul înflorește,
Și-un cor de îngerii somnul i-l vrăjește,
Pe buze dăruindu-i încântare?

Taci, lume! Cu minciuni răsunătoare
Nu tulbura visarea ce trăiește!
Vreau să aud cum pruncul găngurește,
Candoarea lui ființa-mi înfășoare!

Nebănuind c-ascult, copilu-mi spune
Cuvinte dulci, simțirea să-mi îmbune,
Mai dulci decât al ramurilor freamăt.

Și-un dor de casă simt cum mă cuprinde
Ca și atunci când ploaia-n câmp mă prinde
Și-n munți aud al clopotelor geamăt.
Traducere de Lazăr Iliescu

Amintire

În codri ne-am plimbat odinioară
Și am sorbit suflete de flori.
Un pâraiaș curgea, murmurător
Ne povestea de Paradis, în seară...

Luminile amurgului, departe
S-au zugrăvit pe crestele alpine,
Eu mi-am întors privirea către tine
Și-mi strălucea iubirea fără moarte.

Curând, s-a stins al munților jeratic,
Așa frumos nicicând n-o să revină
Pe chipul tău feerica lumină
Am căutat-o mai târziu, zadarnic.

Pe față ai avut luciri divine,
Sau m-a orbit acel reflex de soare
Lumina dragostei nemuritoare
De n-ar fi strălucit, era mai bine...

Traducere de Gheorghe Tomozei

Spre casă... seara

Săracul vine obosit
Cu crosnia în spate,
Plugari plesnind din bici se-ntorc
Cu carele-ncărcate.

Bogate ugere aduc
La grajduri ciurde-ncete;
Feciorii în povești se duc
Pe la-ndrăgostite fete.

Și vânătorul fluierând
Grăbește către casă
Cum traista plină de cârstei
Și iepuri prea-l apasă.

Poetul este fericit
Din codru, din răcoare,
Ducând, frumoase prăzi cu el:
Gândiri nepieritoare.

Traducere de I. Prișcu

Vântul

Departa, în străini plecam...
Privii în urma mea pierdut;
Spunând ceva mi-a apărut
Iubita, sus, la geam.

Ea mi-a trimis un blând cuvânt –
Tovarăș bun pe drum pustiu...
Dar ce mi-a spus, nu pot să știu
Că s-a pierdut în vânt.

Și dacă n-oi mai întâlni-o
Tu, vânt sălbatic, rău ce-mi ești,
Nu ți-e de-ajuns?... Să-mi mai răpești
Și cel din urm-adio?

Traducere de Șt. O. Iosif

Născut în 1824 la Slavonski Brod – m. 1853, Viena. A fost elev al Liceului Piarist din Timișoara, unde tatăl său era funcționar public. A fost reprezentant de seamă al romantismului sârb. A publicat: *Poezii I/Pesme I*, 1847; *Poezii II/Pesme II*, 1851; *Poezii III/Pesme III*, 1862.

„Versurile sale sunt vioaie, pline de viață și de un farmec tineresc.”

Draško Redjep

Când ții vulturul în palmă

Când ții vulturul în palmă,
 Imediat să-l lovești mortal
 Să nu-l dobori crud, nemișcat,
 Să nu-l închizi în loc întunecat;
 Crede-mă, bezna pentru el nu este,
 Pe el doar înălțimea-l fericește
 Atât de dur, o, nu mai fi, o, nu mai fi
 Și aripa ușoară nu i-o răsuci!
 Să-l lași să umble prin valea lui,
 În tânguiala mare a dorului;
 Ori îl ucide, ori lasă-l a zbura
 Nu-l ține astfel captiv în palma ta.

Niciodată trupul tău candid...

Niciodată trupul tău candid
 Mâna-mi tânără nu l-a cuprins agale,
 Nici nu s-a topit pe buzele tale
 Gura mea vreodată, copil splendid!
 Seara lină parcă te-a adus
 Între îngerii de pe aripa celui de sus,
 Într-o clipă, minunată mi te-ai arătat,
 Apoi seara-n depărtare te-a ascuns.
 Singur am rămas cu lacrimi în ochi,
 În al lumii mijloc eu singur de tot
 Fără somn, singur cu noaptea întunecată.
 O, zori de zi, fără lumină zori se-arată.
 Soare drag, de sclipirea zilei rupt,
 La tine mă gândesc, suflete, neîntrerupt.

Traducere de Slavomir Gvozdenovici

De-ar fi să mori tânăr

Adio viață, mândră visare!
Adio zori și tu amiază mare!
Adio lume, raiul meu pierdut –
Eu mă-ndrept acum spre-un alt început!
O, fără de sațiu de nu te iubeam,
Aprinsul soare încă-l mai priveam,
Ascultam vifor, fulger ascultam,
De privighetoare mă minunam,
De râu și izvor țâșnind de dedesubt –
Firul vieții mele e aproape rupt!
O, cântece, bieteile mele orfane,
Vlăstare dulci ale vieții-mi june!
Curcubeul îl vroiam pe pământ,
Cu el pe toate să vă înveșmânt,
Să vă gătesc cu stele lucitoare
Și luminez cu lumini de soare...
Curcubeu fuse, dar se pierduse,
Stele luciră, dar se înnegriră,
Până și soarele-mi dogoritor
Se prăbuși și el din cer și nor!
Se pierduseră toate la mijloc de drum –
În zdrențe tata vă lasă de-acum.

Fata la izvor

Când am fost pe-aici aseară
Și când mi-am umplut ulcioara,
Un flăcău ajuns-a cu ochi negrișori
Pe un falnic cal cu pașii ușori:
Salutând, a-nceput să înșire într-o doară
„Dă-mi puțină apă, dragă surioară!”
Aceste cuvinte – săgeți dulci –
Pieptul alb mi l-au străpuns,
Sprinten la el, tânără-am ajuns,
Mâna am întins-o, ulciorul sus,
Mâna tremură... ulciorul a căzut...
În două-trei bucăți, cioburi s-a făcut,
Cioburile rămas-au împrăștiate jos
Unde este acel Făt Frumos?
Încă o dată dacă ar veni
La fel și alt ulcior ar sfârși

Traducere de Ioan Flora

Născut în 1887 la Jimbolia – m. 1966. A publicat: *Simfonia câmpiei / Heidesymphonie*, Editura pentru Literatură, 1961; *Das Land wo meine Wiege stand / Țara în care se află leagănul meu*, Editura Facla, 1980; *Das Buch der Sprüche / Cartea enunțurilor*, Nürnberg, 1993.

„Peter Jung a scris nu numai într-o limbă aleasă și armonioasă, recurgând la o mare varietate de ritmuri, de rime, de măsuri și de strofe, ci, ca nimeni altul dintre-ai săi, a exprimat incredibil de limpede, pe înțelesul tuturor, sentimente, emoții, idei, enunțuri, crezuri ori a zugrăvit (că doar ut pictura poesis, nu-i așa?) peisaje policrome și atmosfere polifone (...)”

Simion Dănilă

Fântâna din răzoare

Văd un stâlp cum urcă
Înspre cer ușor,
Cumpăna-i din furcă
Stă ca-ntr-un picior.

Iată,-n zboruri bruște,
Fluturi în zigzag!
Viespi, albine, muște
Toate-ncoace trag.

Nu-i niciun cutreier
La solemnul ceas,
Nici măcar un greier
Nu mai are glas.

Turma nu-și adapă
Vreun bătrân păstor,
Nici cu cai la apă
Nu-i vreun trecător.

Străbătând pământuri
Vaste-n lung și-n lat,
Nici pribegi, pe gânduri,
Nu se mai abat.

Ce ciudat! Acuma
Niciun om nu vezi.

Zvon de aur numa
Trece la nămiezi.

Doar din fundu-i vine
Tainic clipocit,
Bun ca să-mi aline
Sufletul rănit.

Soarele descinde-n
Râu de-argint, albui,
Fumegă întinderi
Sub dogoarea lui.

Zăpușeala amiezii

Pământul arde, arde cerul,
E fum și-s flăcări în văzduh.
Și eu, ca turma și oierul,
Râvnesc răcori în ăst zăduh.

Fierb frunzele în pom ca-n oală,
De sete, păsările pier,
Nici vânturi nu-și trimit vreo pală,
Și niciun nour nu-i pe cer.

Amiaza totuși e-o splendoare,
Când de văpăi mă las cuprins:
Acum, recolta viitoare
Se coace ca-n cuptoru-ncins.